

LIST BERNARDA WAPOWSKIEGO DO JANA DANTYSZKA.

Liczbę trzech listów znanych Bibliografii Literatury Polskiej¹ adresowanych przez głośnego historyka, kartografa i mówcę Bernarda Wapowskiego do Jana Dantyszka, biskupa — nominata chełmińskiego wzbogaca korespondencja krakowskiego profesora z 1 XII 1530 r.² Autor dołącza do listu 2 mapy Polski³ *Corographias duas terre Sarmatie* z prośbą, ażeby biskup-nominat doręczył je Janowi Eckowi.⁴

1530, 1 Dec.

Reuerendissime in Christo pater et Domine Domine graciose ac plurimum obseruande. Iucundissime mihi fuerunt duplices iam littere p[aternal]is v[est]rae] quas ad me ex Augusta exarauit. Nam vise sunt refricare dulcem veteris amicitie memoriam: Deus faxit ut possim hanc p[aternal]is v[est]rae] humanitatem aliquibus condignis obsequiis referre. Dominus Joannes Eckius a me per litteras poposcit, Corographias duas terre Sarmatie, que opera mea in lucem prodierunt, quas nunc in eo fasciculo transmitto. Rogo curet p[aternal]itas v[est]ra] Munus hoc meum ad manus ipsius perferri. Opto p[aternal]itatem v[est]ram] optime ac felicissime valere, Cui me plurimum comendo. Ex Cracouia Die prima Decembris Anno domini 1530.

Bernardus Vapovskij
Cantor et Canonicus Cracoviensis

Adres (na odwrocie):

Reuerendissimo in Christo patri et domino domino Joanni Dantisco Electo Episcopo Culmensi necnon Regis polonie. [Oratori ad] Cesaream Maiestatem et domino suo gratiosissimo

Notatka ręką Dantyszka (tamże):

*Datum Cracouiae 1 decembris
Redditum: Bruxellis, 25 Januarij*

Jana Ecka jako adresata dwu map B. Wapowskiego należałoby zidentyfikować. Przyjacielem bowiem J. Dantyszka w Krakowie od 1511 r. był Walenty Eck syn Jana (z Lindau, Szwajcaria), który po uzyskaniu bakalaureatu na Akademii

¹ Nowy Korbut III, 373 n.

² Wiadomość o liście B. Wapowskiego z 1 XII 1530 a doręczonym Dantyszkowi w Brukseli 25 I 1531 r. i znajdującym się w I tomie Listów do J. Dantyszka w Uniwersyteckiej Bibliotece w Upsali (H 154, 39) podał Franciszek Hippler: *Analecta Warmiensia. Zeitschrift für die Geschichte u. Altertumskunde Ermlands* V (1870—1874) 430.

³ Najprawdopodobniej chodzi tu o „Tabula Sarmatiae” Kraków 1526—28, drukarnia F. Unglera; por.: Nowy Korbut III. 374

⁴ Jan Eck (właściwie Jan Mayer 1486—1543) ze wsi Eck — Egge, Szwabia, ze szkoły franciszkańskiej, prof. w Ingolsztadzie, autor pism teologicznych, polemista, duszpasterz, cieszący się zaufaniem papieży, pełniący funkcję nuncjusza pa-

Krakowskiej w r. 1513 pracował na Węgrzech jako pedagog, burmistrz miasta Bardiowa, a chwilowo wykładał w Akademii Krakowskiej (1520/21). W. Eck napisał 2 wiersze polecające poematy Dantyszka — *Eckius lectori: na CARMEN... de victoria insigni...* Kraków 1514 oraz 11 dystychów przedmowy na *Jonasza proroka*, utwór Dantyszka z 1530 r.⁵

Blizszy kontakt z Janem Ekiem, głównym przedstawicielem frontu katolickiego przeciw protestantom da się wytłumaczyć nową pozycją, jaką zdobywa w gorących dniach sejmu Rzeszy w Augsburgu wieloletni poseł króla Zygmunta I, Jan Dantyszek. Lata 1530—32 spędza on przy cesarzu w Niemczech, następnie w Brukseli i Gandawie. Nareszcie jest od 5.V.1530 r. biskupem-nominatem chełmińskim, i bierze udział w koronacji Ferdynanda w Akwizgranie. Równocześnie cieszy się sławą hojnego mecenasa literatury i sztuki w Spirze, Kolonii, Ratyźbonie, Gandawie a szczególnie w Lowanium. Pierwszy nawiązuje stosunki z tamtejszym uniwersytetem przez jego nowoczesnych profesorów, jakimi byli: hebraista Jan Campensis, latynista K. Goclenius, greecysta R. Rescius, R. Gemma, lekarz i matematyk, J. Sekundus, poeta i medalier. Właśnie te dwa lata odznaczają się bogatą korespondencją, której przedmiotem nauka, literatura i sztuka, a wreszcie i nadzieja. Np Eobanus Hessus, rektor uniwersytetu w Norymberdze, dziękował nie tylko za przesłane mu poezje: *Carmen de duabus Lucretiis* (1531) lecz również *pro auro*.⁶

Zbliżało Jana Dantyszka do Jana Ecka krytyczne nastawienie do Marcina Lutra, znane chociażby z listu jego do biskupa Piotra Tomickiego z 1523 r., w którym sylwetka reformatora skreślona jest barwami żywymi.⁷ Dalsza działalność biskupa ordynariusza diecezji chełmińskiej a szczególnie warmińskiej świadczy, jak bliskimi byli sobie w poglądzie na reformację oraz jej zwalczanie.

List Bernarda Wapowskiego nastroczał dobrą okazję do kontaktów. Nasz historyk i kartograf, prałat i protonotariusz apostolski miał sposobność nawiązać bliższą znajomość z Janem Ekiem w czasie studiów bolońskich i praktyki rzymskiej (1503—1515), gdzie J. Eck jako polihistor zainteresował się specjalnością Bernarda Wapowskiego. B. Wapowski współpracował ze sławnym Markiem da Benevento nad krytycznym wydaniem geografii Ptolemeusza;⁸ co więcej, w wyniku ich współpracy wyszła w Rzymie w r. 1507 na miedziorycie mapa środkowej Europy, należąca do najstarszych wydań kartograficznych.⁹ Wnikliwy obserwator augsburskiego teatrum Jan Dantyszek, dyplomata i biskup, dzielił się swoimi spostrzeżeniami z tych dni także z sekretarzem i urzędowym historiografem Zygmunta Starego, Bernardem Wapowskim.

pieskiego na Niemcy. Zrażał bezwzględnością protestantów, domagał się równoczesnej reform w Kościele. Prócz głośniejszej dysputy lipskiej z M. Lutrem i Karlstadem znane jest jego wystąpienie na sejmie Rzeszy w Augsburgu (1530), gdzie przedstawił swoją replikę — „Refutatio” przeciw tezom wyznania augsburskiego. — Por.: E. Is er lo h: Eck Johannes. LThK III (1959) kol. 642—644, tamże bibliografia.

⁵ Nowy Korbut II, 150; S. Sk im i n a: Joannis Dantisci carmina. Kraków 1950 s. 162 i 306 n.

⁶ M. K a m i ń s k i: Jan Dantyszek — człowiek i pisarz. *Studia Warmińskie* I(1964)70 n.

⁷ Iudicium meum de Lutero. Por. tamże s. 64.

⁸ Nowy Korbut III, 373.

⁹ Egzemplarz w zbiorach hr. Henryka Hutten-Czapskiego w Paryżu.